

Adequate crisisbeheersing vergt veel tijd en alertheid

Symposium om Beleidsplan Oef

Alle waterschappen moeten er aan geloven: gij zult oefenen om calamiteiten. Om het oefenen meer in de vingers te krijgen, was er op 12 oktober een symposium voor de coördinatoren.

— Jaap van Peperstraten

Volgens de nieuwe calamiteitenparagraaf van de Waterstaatswet 1900 moeten alle waterschappen een calamiteitenorganisatie hebben en oefenen in doeltreffend optreden bij gevaar. De genoemde wet zegt verder dat de plannen en organisatie afgestemd moeten zijn met provinciale coördinatieplannen, rampenplannen en voor de waterstaatszorg van belang zijnde rampbestrijdingsplannen. Een calamiteitenorganisatie moet planmatig worden opgezet en uitgevoerd.

— Vanwege het grote belang van planvorming en het oefenen, hebben zes waterschappen in Midden-Nederland en Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland vorig jaar een Beleidsplan Oefenen opgesteld. Zie ook Het Waterschap 2004, nr 22. Het Beleidsplan Oefenen formuleert de stappen om in vier jaar te komen tot een goed geoefende calamiteitenorganisatie in de eigen organisatie. Hierbij is het nadrukkelijk ook de bedoeling om een beroep te doen op de kennis en kunde van andere waterbeheerders.

— De Unie wil stimuleren dat alle waterschappen over een goed geoefende calamiteitenorganisatie beschikken. Omdat het Beleidsplan Oefenen daartoe als een geschikt hulpmiddel voor andere waterschappen wordt gezien, wil de Unie dit plan ter beschikking stellen aan alle waterschappen. Om dit Plan beter voor het voetlicht te brengen, was er op 12 oktober een symposium bij Vallei en Eem.

— Multidisciplinair oefenen

— Het symposium op 12 oktober is één van de zichtbare daden van Kees Rood die gedurende een klein jaar als beleidsmedewerker Crisisbeheersing voor een dag in de week is gedetacheerd bij de Unie. In het

dagelijkse leven is hij calamiteitencoördinator bij het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Bij de Unie is het zijn taak om handreikingen te bieden voor het beleidsmatig oefenen bij de waterschappen, in het bijzonder het multidisciplinair oefenen. Het multidisciplinair oefenen is van belang omdat een watersnoodramp het maatschappelijk leven kan ontwrichten (zie New Orleans).

— Kees Rood heeft een plan opgesteld om het Beleidsplan Oefenen te laten 'landen' binnen de waterschappen. 'Het Beleidsplan schetst de geleidelijke opbouw van het oefenen van de calamiteitenorganisatie. Aan die opbouw kun je prestaties knopen, uren plannen en een prijskaartje hangen. Maar het plan geeft ook antwoord op vragen als: welke mensen betrek je bij de oefeningen, wat verwacht je van hen, en wat wil je dat ze bereiken? Met het symposium willen we die vragen uitlichten. Die dag willen we duidelijk maken hoe je zo'n oefenbeleidsplan in je eigen organisatie kunt opzetten.' Binnen de zes waterschappen in Midden-Nederland, is dat plan inmiddels bestuurlijk vastgesteld. 'Ik kan me voorstellen dat bestuurders die daarmee onbekend zijn, zich afvragen waar dat plan nou voor nodig is. Ze hebben immers al een calamiteitenplan, een calamiteitencoördinator en een calamiteitenorganisatie.' Dit zegt Bas de Bruijn, beleidsadviseur veiligheid van waterschap Rivierenland. Hij was nauw betrokken bij de opzet van het Beleidsplan. 'Voor de werkgroep die het plan heeft opgesteld, was het duidelijk dat je zulke vragen moest kunnen beantwoorden. Wij zeggen dat je goed gesteld moet staan bij crises, met name ten opzichte van de algemene keten. Dan wordt je ook veel meer serieus genomen.'

— Landelijk netwerk

— Het symposium was natuurlijk ook van belang om vakbroeders te ontmoeten. Die

dag was ook de start van een landelijk netwerk van calamiteitencoördinatoren. Kees Rood ziet heel veel voordelen van zo'n landelijk netwerk, omdat het er voor kan zorgen dat de kennisuitwisseling ook na het symposium doorgaat.

— 'Dat netwerk moet een informatie-stroom op gang brengen, een soort vliegwiel, dat ook doorgaat als mijn detachering bij de Unie ophoudt. Op het symposium wilden we uitstralen dat we veel aan elkaar kunnen hebben, juist omdat we als calamiteitencoördinatoren bijna allemaal een unieke functie hebben binnen onze organisaties. Aandachtspunten zijn samenwerking en elkaar de weg wijzen naar wielen die al eerder zijn uitgevonden. Hierdoor vermindert je kwetsbaarheid op het gebied van oefenen.' De Bruijn wijst erop dat de waterschappen inmiddels grote organisaties zijn geworden, en dat er voortdurend nieuwe ontwikkelingen zijn op het terrein van crisisbeheersing en rampenbestrijding. 'Wij moeten de mensen met een lantaarntje zoeken die het hoogwater van 1995 nog echt hebben meegemaakt. Dit komt door personeelsverloop en functieveranderingen. Het is dus bitterhard nodig dat je blijft oefenen.'

De waterschappen moeten als een redelijk professioneel opererende organisatie kunnen optreden. Daarnaast is multidisciplinair

enen breed weg te zetten

het hoofd te bieden. Maar hoe, met wie en hoe vaak is nog even de vraag. posium. Dat moet ook de start zijn van een landelijk netwerk van calamiteiten-

oefenen (dus samen met politie, brandweer e.d.) van groot belang. Daardoor ga je elkaars taal veel beter verstaan. Mijn ervaring is dat de algemene keten dat bijzonder waardeert.'

— Kennen en gekend worden

— Kees Rood: 'Je leert elkaar en elkaars organisatie kennen door met elkaar te gaan oefenen en niet door elkaar bijvoorbeeld op een receptie te ontmoeten. We moeten een organisatie bouwen en onderhouden die kennis van zaken heeft en ervaren is. Dat zijn we aan onze stand verplicht. Tegelijkertijd is voor de waterschappen kostenbewustzijn van groot belang. In de jaarlijks terugkerende prioriteitstelling is het soms lastig om oefenbeleid overeind te houden.

De ervaring van de zes waterschappen kan helpen om het bestuur zo ver te krijgen dat zij een meerjarig Beleidsplan Oefenen vaststellen en de uitvoering daarvan ondersteunen.'

— Bas de Bruijn: 'Bij ons gold als argument dat onze organisatie een dusdanige omvang heeft gekregen dat we met een forse groep geoefende mensen klaar moeten staan als er wat bijzonders is. Natuurlijk kun je achteraf aangesproken worden op je prestaties. Ik weet ook zeker dat er bij de eerstkomende calamiteit opnieuw fouten gemaakt zullen worden. Maar is dat erg? We moeten gewoon ons best doen. Onze ingelanden mogen dat ook van ons verwachten.' Rivierenland is zowel voor zichzelf als samen met anderen oefeningen aan het

voorbereiden en uitvoeren. Ook is men bezig met de voorbereiding van een grote internationale oefening in 2006. Die vindt plaats in het kader van het programma Viking, een samenwerkingsverband met Nordrhein-Westfalen. Bas de Bruijn benadrukt dat kennen en gekend worden erg belangrijk is. 'Een hoge functionaris in Duitsland heeft eens gezegd: als ik alleen maar weet wie ik bij jullie kan bellen in tijden van hoogwater, dan ben ik al een heel end. Zo werkt het natuurlijk ook in Nederland. Je moet weten wie je moet hebben in welke organisatie en een gevoel bij die persoon hebben.'

— Calamiteitencoördinator

— Zoals gezegd, werkt Kees Rood als calamiteitencoördinator bij Hollands Noorderkwartier. Op de vraag of zo'n full time aanstelling niet een beetje ruim is, reageren beide heren schamper. Kees Rood: 'Er is zelfs meer werk dan één persoon kan behappen. Er gaat veel tijd zitten in afstemming met vier brandweerregio's en 44 gemeenten in mijn gebied. Verder is er veel tijd gemoeid met planonderhoud, advisering, opleiden en oefenen van bijna een kwart van de organisatie (medewerkers en bestuurders) en externe voorlichting. Ik ben dan ook heel blij dat ik van Hollands Noorderkwartier versterking erbij heb gekregen.'

— Bas de Bruijn: 'Ook bij ons is calamiteitencoördinator een full time job. Dat bleek bitterhard nodig. De calamiteitencoördinator brengt mensen, kennis en organisaties bij elkaar. De ervaring doen de collega's vooral op door zelf te doen. Een calamiteitencoördinator is daarbij een trainer en een coach. Verder is hij een adviseur van de dijkgraaf en een ambassadeur naar buiten toe. Hij zorgt ervoor dat het waterschap gekend wordt door de buitenwereld.'

Waterschap Rivierenland Wim Vink

